

*II Jornades per
la Interacció entre
Cultures 2024*

*Càritas Diocesana de Barcelona
Secretariat Diocesà de
Pastoral amb Migrants*

Per què emigrem?

Xavier Alonso, doctor en migracions internacionals contemporànies

Comprenem millor el que volen els altres si pensem que volen el mateix que nosaltres. La millor manera d'entendre les causes d'emigrar és sota el prisma del mandat evangèlic «estima els altres com t'estimes a tu mateix» (Mt 22,39). Cadascú de nosaltres segur que hem viscut dues situacions bàsiques, a la vida: voler guanyar-nos-la, i voler conèixer món. *Voler conèixer món* voldria dir que, més enllà de la necessitat, tenim un impuls, un desig de progressar. Podem arribar a canviar permanentment de país sense que, estrictament, en tinguem necessitat material. Una recerca sobre joves d'origen immigrant a Catalunya, de 15 a 29 anys, va concloure que «tenen clarament grans expectatives de futur, de millora personal i familiar. Valoren el fet que l'adhesió a la societat catalana es fonamenti en les promeses de modernitat, com per exemple la millora de la posició social basada en l'esforç i la millora de les condicions materials d'existència en condicions d'igualtat, sense importar l'origen». Però la cerca de la promesa de dignitat és també, i a vegades, devastadora. Una part s'hi deixarà la vida: a la Mediterrània i des de 2014, vint-i-vuit mil tres-centes vint persones han desaparegut, segons l'Organització Internacional per a les Migracions.

No caldria mirar els immigrants a casa nostra com si no tinguessin cap altre remei, com si, si poguessin, tornarien aviat al seu país. A la llarga, la majoria, malgrat l'enyor, no hi voldran tornar: el que voldrà, igual que nosaltres, és la seguretat jurídica d'anar-hi i tornar quan vulgui. Per exemple: guanyar-se la vida a Catalunya i anar els estius de vacances al seu país, i després poder retornar aquí amb normalitat al setembre i portar puntualment els nens a escola. **No interpretem sempre la migració com només una necessitat material. Les causes són complexes i ambivalents, tal com ho són els sentiments íntims de qui emigra.** Com el missatge que un migrant qualsevol va posar a Facebook el 2021 i que es viralitzà: «*Emigrar es casi como morir, y al mismo tiempo vivir*». I si nosaltres,

**LLIURES
D'ESCOLLIR
SI MIGRAR O
QUEDAR-SE**

II JORNADES DE L'ESGLÉSIA DE BARCELONA
PER LA INTERACCIÓ ENTRE CULTURES
» Del 3 a l'11 de febrer de 2024

Jornades
de l'Església de Barcelona
per la interacció entre cultures

Consulta totes
les activitats
de les jornades
en aquest QR

respecte de les nostres pròpies necessitats («... com t'estimes a tu mateix»), estem satisfets, contents de la nostra pròpia lluita, admirem els immigrants com admirem els nostres propis esforços: no els mirem ni amb culpabilitat ni amb paternalisme. Mirem-los amb prudència i respecte. **En la lluita diària, som iguals.** Els que ens ha de preocupar és la cohesió social. Una preocupació que no té a veure amb els immigrants sinó amb el conjunt de la població, amb tot-hom.

Quedem-nos amb una petita teoria de butxaca: els estrangers que venen a quedar-se (no com a turistes) a casa nostra ho fan per tres motius bàsics. El primer

motiu: **perquè necessiten, ells i llurs famílies, guanyar-se la vida.** El segon motiu: **perquè nosaltres els necessitem perquè treballin a les nostres empreses o a casa.** La nostra legislació d'estrangeria ho reconeix així, i les autoritzacions de residència es poden donar: perquè vols venir a treballar i una empresa d'aquí et vol oferir un contracte, perquè vols venir a treballar com autònom, perquè vols fer una inversió, perquè hi vols portar la teva família, perquè vols estudiar aquí. Tornem a veure com les causes es barregen: es tracta de raons pròpies dels estrangers per venir, alhora que també nostres per rebre'ls. La necessitat que té Europa d'immigrants està més que detectada i quantificada per la Unió Europea. És tot un símptoma que, per primera vegada a la seva història, la UE compti amb una comissària dedicada a la *demografia* —la croata Dubravka Šuica—. La UE, com també molts països europeus, tracta de reaccionar a problemes com la minva de població, el seu envelliment o el despoblament de les zones rurals.

Finalment: el tercer motiu és: **perquè la persona és perseguida** (els refugiats). A Espanya, es va tractar d'una causa no gaire coneguda fins al 2015, quan molta gent va arribar fugint de la guerra de Síria. En els darrers anys s'hi ha afegit una causa d'emigrar, o, si voleu, de fugir: la causa *climàtica*. Els canvis climàtics cada vegada són més intensos i fan més mal, i també provoquen més moviments forçats de la població, que ja no pot

viure on abans vivia, perquè desapareix el sol, o s'inunda o deixa de ser productiu agrícola. El 2023 ha ocorregut un fet de gran importància simbòlica, el reconeixement, per primera vegada, d'una via legal de refugi basada en el canvi climàtic. Dues-centes vint persones de Tuvalu, un estat insular del Pacífic, van ser admeses per Austràlia com a *refugiades climàtiques*. Les xifres futures dels migrants mediambientals són encara massa incertes. **Un informe recent del Parlament Europeu estimava que, l'any 2050, entre vint-i-cinc i mil milions de persones s'hauran vist forçades a migrar per aquesta causa.**

Càritas Diocesana de Barcelona
Secretariat Diocesà de
Pastoral amb Migrants

II Jornades per
la Interacció entre
Cultures 2024

Les migracions climàtiques i com treballar per fer justícia ambiental

Omaira Beltrán Sánchez, tècnica en intervenció intercultural de Càritas Diocesana de Barcelona

Maria Alejandra Durán, Isabel Vilaseca i Beatriz Felipe, impulsores de la cooperativa CICrA

CICrA Justícia Ambiental és una cooperativa especialitzada en la recerca crítica i aplicada, nascuda a Barcelona l'any 2020. Les advocades ambientalistes Isabel Vilaseca Boixareu, Maria Alejandra Durán Castellanos i l'ambientòloga Beatriz Felipe Pérez van decidir fer una **cooperativa per defensar la justícia ambiental en l'actual context de crisi global, marcada pels efectes de l'emergència climàtica, la pèrdua de la biodiversitat i l'esgotament i deterioració de béns naturals essencials per a la vida, donant-li una altra dimensió més enllà de l'ecologisme.**

Les principals àrees de coneixement d'aquesta cooperativa són les migracions climàtiques, el dret humà a l'accés a l'aigua potable i al sanejament, el dret als serveis bàsics, la democràcia ambiental i l'acompanyament a les reivindicacions dels pobles indígenes, utilitzant la investigació crítica i aplicada però centrada en les realitats tant de Colòmbia com Catalunya o les Illes Canàries, terres d'origen de les tres sòcies fundadores.

Per a Maria Alejandra Durán, la justícia ambiental és una **eina que permet reivindicar amb dignitat la**

vida a nivell individual i col·lectiu en territoris espoliats, i que permet impulsar propostes jurídiques i a la vegada generar un diàleg entre els actors en conflicte. Amb la mirada de la justícia ambiental és possible qüestionar i analitzar quins elements, producte de les desigualtats ambientals, també generen desigualtats socials. Un exemple proper és Tarragona, on tradicionalment s'ha fet una explotació energètica que ha garantit l'ocupació però que, al mateix temps, ha estat un risc per a la salut i per a l'ecosistema.

La Beatriz Felipe ens explica com **la Injustícia climàtica és produïda per estats i empreses del nord global que han causat un col·lapse climàtic i que són responsables de més del 90% d'aquesta crisi.** I ens fa notar que qui pateix les conseqüències és el sud global, les perifèries, les persones en situació de pobresa, les dones, els pobles indígenes. Ara estem obligats a descobrir com serà la tan anomenada transició energètica. Partint de la constatació que no hi ha solucions màgiques, hem de ser conscients

que les solucions han de ser justes, coherents i en base a la línia ambiental, conclou Felipe.

Un dels seus darrers informes és el titulat **Una aproximació al paper de la crisi climàtica, l'acaparament pesquer i l'extractivisme en l'expulsió de persones d'origen africà que habiten Barcelona**, resultat del projecte *Emigra: Energia migrant pel clima*, cofinançat per l'Ajuntament de Barcelona, en el qual han treballat durant un any amb la Fundació Ficat i amb l'Associació Eco-serveis. En aquest estudi, Felipe ens explica com s'ha pogut analitzar quin paper juguen els factors ambientals en els moviments forçats de població de caràcter internacional de les persones migrades d'origen africà que viuen a Barcelona. Al projecte s'han analitzat els episodis de sequera relacionats amb la crisi climàtica a països com Mali, el Marroc o la República del Congo; la sobre-explotació pesquera al Senegal i Ghana i els impactes de l'extractivisme a Ghana i Guinea Conakry, que van ser alguns dels factors ambientals que més van esmentar les persones assistents durant els tallers participatius.

Més informació al web: <https://www.cicra.coop/>

II Jornades per la Interacció entre Cultures 2024

Càritas Diocesana de Barcelona Secretariat Diocesà de Pastoral amb Migrants

«La diversitat és positiva»

Text i fotografia: **Judit Bonet**, responsable de serveis a projectes de Camins Fundació

L'Omaima Barrady és tècnica educativa a Camins, la Fundació Social de l'Escola Pia. En aquesta entrevista ens detalla quina ha estat la seva experiència migratòria.

Com va ser la teva migració?

Vaig venir a Catalunya quan tenia vuit anys, i ara en faré 17 que visc aquí. El meu pare havia vingut quan jo vaig néixer, i vuit anys després vam arribar la meua mare i jo.

Va ser un procés difícil?

Com que el meu pare ja vivia aquí, teníem els papers en regla, una casa per viure i una escola on anar. Tenint en compte el canvi que suposa qualsevol migració, per a mi va ser un procés força fàcil i agradable. També és cert que deixes un món. Allà hi tenia la família, els avis... Però a l'escola m'ho van posar molt fàcil. **Al principi no m'entenia amb els companys, perquè jo no sabia parlar ni català ni castellà, però tot i això, m'ajudaven i no em vaig sentir «diferent».**

Creus que el fet d'haver migrat t'ha aportat coses positives?

Vaig fer aquesta reflexió fa uns anys. Aquí vius amb moltíssimes cultures, vius amb persones d'altres països. Al Marroc no hi havia diversitat, i és el que més valoro de tot aquest procés. **Aprens que tothom és igual i aprens a conviure i a respectar.**

Es fa difícil sentir-te catalana però també marroquina? Com ho gestiones?

Encara segueixo en el camí de gestionar-ho, perquè no t'acabes de sentir 100% ni d'aquí, ni 100% d'allà. He nascut al Marroc, però he viscut aquí la major part de la meua vida i ja sento que moltes coses les he fet meves. Sembla que hem d'escollir entre ser d'aquí o d'allà i jo em pregunto: **Per què no podem estar entre els dos mons i escollir el millor de cada lloc? Al capdavall, la diversitat és positiva.**

Creus que la teua vocació com a educadora social es deu a la teua experiència migratòria?

Totalment. Vaig escollir formar-me com a educadora social per tot el que he passat. D'alguna manera, **vull aportar el meu granet de sorra per millorar aquesta societat, ajudar a produir canvis socials que són molt necessaris.**

Explicaves que a l'escola t'ho van posar fàcil i que no et vas sentir marginada, però t'has trobat alguna situació en què ser una persona migrada t'hagi marcat?

A l'institut va ser on vaig sentir-me «diferent» per primera vegada. Allà era «la mora». Per desgràcia,

L'Omaima impartint una formació a Camins

el racisme és una realitat i el veus cada dia. A més, qui som fills o filles de persones migrades, ens ha tocat fer d'interpret en els tràmits administratius dels familiars. Ets una nena, però vas a l'administració i notes el tracte que se't dona o veus la manera en què parlen als teus pares. Com a nena, això no ho saps gestionar, i et marca.

Hi ha alguna cosa que podem millorar per afavorir la integració de totes les persones?

L'error és pensar que les persones que venim de fora ens hem d'integrar. Seria millor si ho veiéssim des de la inclusió, des del punt de vista que tots **som dins d'un espai, som diferents i convivim amb les nostres diferències.**

Càritas Diocesana de Barcelona Secretariat Diocesà de Pastoral amb Migrants

II Jornades per la Interacció entre Cultures 2024

Per saber-ne més...

Guies i lectures recomanades sobre la perspectiva intercultural *

Ajuntament de Barcelona

- Guia pràctica per a l'agent antirumors: Com combatre els rumors i estereotips sobre la diversitat cultural a Barcelona.
- Una guia per incorporar la perspectiva intercultural a la comunicació.
- 10 criteris para la creació de narratives alternatives eficaces sobre la diversidad.
- Decàleg de criteris per a la territorialització de la interculturalitat.
- Guia antirumores en el àmbito educativo.

Benvingudes a l'escola... Intercultural?

- Cap a una salut mental intercultural i comunitària.
- Guia d'assessorament: Com incorporar la perspectiva intercultural per a associacions.
- Guia de comunicació con perspectiva intercultural.

Generalitat de Catalunya

- Un país lliure de rumors: com ho fem?
- Recomanacions sobre el tractament informatiu del fet religiós als mitjans de comunicació.

Gobierno de España

- Guia de educación intercultural para Educación Secundaria.

Taula del Tercer Sector

- Guia per incorporar la perspectiva intercultural a la Taula del Tercer Sector.

* Tots els continguts els podeu trobar fent una cerca a internet, per mitjà del cercador Google.

AGENDA D'ACTIVITATS

II Jornades de l'Església de Barcelona per la interacció entre cultures

Compartim amb vosaltres una sèrie d'activitats que es duran a terme els propers dies, amb motiu de les II Jornades de l'Església de Barcelona per la interacció entre cultures. Us animem a participar-hi!

ACTIVITAT	DESCRIPCIÓ	DATA	HORARI	LLOC DE CELEBRACIÓ
Flashmob: Lliures d'escollir si migrar o quedar-se Direcció: Xixa Teatre	Flashmob representada per voluntaris i participants de les entitats organitzadores per visibilitzar el dret de les persones a decidir lliurement si quedar-se als seus països d'origen o exercir el dret a migrar, així com els motius que duen les persones a migrar.	03/02/2024	12 h	Pla de la Seu (davant de la Catedral de Barcelona)
Taula rodona: «Lliures per migrar: Drets Humans i Doctrina Social de l'Església»	Taula amb la participació de testimonis i experts que ens oferiran una visió dels moviments migratoris actuals des de la perspectiva dels DDHH i de la Doctrina Social de l'Església.	07/02/2024	19 h	Parròquia de Santa Anna (Carrer de Santa Anna, 29)
Activitat lúdica i familiar: Compartim la diversitat	Acció per acostar-nos de forma lúdica als motius pels quals migren les persones i a la realitat als països d'origen. Comptarà amb activitats musicals, dansa, conta contes, activitats infantils, entre d'altres.	10/02/2024	11 a 14 h	Jardí dels Tarongers (Carrer d'Elisabets, 8)
Missa intercultural	Celebració de l'Eucaristia dominical amb la participació de les diverses parròquies i comunitats personals de Barcelona. Serà oberta a tota la diòcesi, a diverses llengües i expressions de la fe per celebrar una litúrgia festiva i participativa.	11/02/2024	17 h	Basílica de Santa Maria del Mar (Plaça de Santa Maria, 1)

Trobareu aquestes i altres activitats al QR o a l'enllaç:

<https://blog.caritas.barcelona/migracio/ii-jornades-de-lesglesia-de-barcelona-per-la-interaccio-entre-cultures/>

